

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 П 093029 16 Рев 2
Бања Лука, 28.3.2017. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Војислава Димитријевића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице М.К. из Б.Л., коју заступа пуномоћник М.Б., адвокат из Б.Л., против тужене Т.К.К. а.д. за осигурање Б.Л., коју заступа пуномоћник М.А., адвокат из Б.Л., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 093029 15 Гж 2 од 26.11.2015. године, на сједници одржаној дана 28.3.2017. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 093029 10 П од 03.5.2012. године поништено је као незаконито рјешење тужене број 1458/10 од 12.02.2010. године, којим је тужитељици отказан уговор о раду, те рјешење о измјени наведеног рјешења, па је тужена обавезана да тужитељицу врати на посао, да јој исплати неисплаћене плате у износу од 13.573,86 КМ са обрачунатом каматом у износу од 1.289,10 КМ, да јој уплати законске доприносе те да јој плати и камате због кашњења у исплати плата и отпремнине, све са законском затезном каматом. Тужена је обавезана и да тужитељици накнади трошкове поступка у износу од 1.660,00 КМ са каматом од пресуђења до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 093029 15 Гж 2 од 26.11.2015. године жалба тужене је уважена и првостепена пресуда укинута у дијелу којим је тужена обавезана да тужитељици уплати разлику доприноса и исплати јој камату на износ отпремнине те у том дијелу тужба одбачена, док је у дијелу којим је одлучено о захтјевима за поништењу одлука о отказу уговора о раду, враћању на посао, исплати изгубљене зараде и уплати доприноса, првостепена пресуда преиначена тако што је са овим захтјевима тужитељица одбијена и иста обавезана да туженој накнади парничне трошкове у износу од 2.014,88 КМ. У преосталом дијелу жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда у том дијелу потврђена.

Тужитељица је против другостепене пресуде изјавила ревизију због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се оспорена пресуда преиначи тако што би се њен тужбени захтјев усвојио.

У одговору на ревизију тужена је предложила да се ревизија одбије.

Ревизија није основана.

У овом поступку тужитељица тражи да се поништи рјешење тужене којим јој је отказан уговор о раду те да се обавезе тужена да је врати на рад, исплати јој накнаду неисплаћене плате и уплати јој законске доприносе као и да јој исплати камате на примања која су јој исплаћена са закашњењем (плате и отпремнина).

Према утврђеном чињеничном стању, тужитељица је од 01.9.1997. године била запослена код тужене као виши стручни сарадник за процјену штета; тужитељица је по занимању социјални радник; у току 2008. и 2009. године тужена је запала у економске тешкоће, ради чега је у септембру 2009. године донијела Санациони програм којим су предвиђене и мјере за превазилажење економских тешкоћа, а међу тим мјерама су умањење плата свим запосленима за 15% у периоду од 01.7.-31.12.2009. године и смањење броја радника; рјешењем тужене од 12.02.2010. године тужитељици је отказан уговор о раду, уз признање отказног рока у трајању од 45 дана; тужитељици је исплаћена отпремнина у износу од 8.409,31 КМ и разлика плате у износу од 2.718,02 КМ; након што јој је уручен отказ, тужитељица се пријавила код надлежног Завода за запошљавање и по том основу јој је исплаћена накнада у износу од укупно 5.421,84 КМ.

Првостепени суд је закључио да је рјешење тужене о отказу уговора о раду тужитељици незаконито јер је тужитељица стављена у неравноправан положај у односу на остале раднике. По мишљењу тог суда, на туженој је био терет доказивања, а она није доказала да је радно мјесто тужитељице укинута нити је провела доказе на основу којих би се утврдило колико је радника, осим тужитељице, добило отказ уговора о раду. Из тих разлога првостепеном пресудом је удовољено тужбеном захтјеву у цијелости.

Правна схватања првостепеног суда није прихватио другостепени суд који је, након одржане расправе, закључио да је радно мјесто на коме је радила тужитељица фактички укинута будући да у сектору у коме је иста обављала послове више не постоји радно мјесто вишег стручног сарадника за процјену штета, а код тужене није постојало упражњено радно мјесто на које се тужитељица, у складу са својом стручном спремом, могла распоредити, ради чега је одлука тужене о отказу њеног уговора о раду законита.

Становишта другостепеног суда су правилна.

Питање уређења и рјешавања статуса радника за чијим је радом престала потреба због смањења обима послова, економских тешкоћа послодавца, технолошких промјена и промјена у организацији рада (тзв. „технолошки вишак“), регулисано је у члану 113. ст. 1. и 2. тачка 2. те у члановима 124. - 126.

Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03 и 20/07, даље: ЗР).

Неспорно је да је у Сектору за штете, гдје је била распоређена тужитељица, било запослено шест радника и да је, након што је тужитељици престао радни однос, у том Сектору остало пет радника, који су преузели послове које је раније обављала тужитељица. Дакле, неспорно је да на радно мјесто тужитељице није примљен други радник, што значи да је правилан закључак другостепеног суда да је радно мјесто на коме је радила тужитељица укинута. То произлази и из прегледа радних мјеста тужене од 31.3.2010. године. Укидање радног мјеста, по природи ствари, аутоматски изазива престанак потребе за радом радника који је распоређен да ради на том радном мјесту. Како је радно мјесто тужитељице укинута, то се више не може постављати питање ко од запослених радника треба, а ко не треба, да настави са радом на овом радном мјесту. Ово зато што се критеријуми код одређивања запослених за чијим радом је престала потреба тичу само радних мјеста на којима има вишка запослених, а не и радних мјеста која су укинута. Дакле, у конкретном случају се не може постављати питање критерија на основу којих је одређено да је престала потреба за радом тужитељице. Обавеза тужене је била само та да тужитељицу, због укидања радног мјеста на коме је радила, распореди на друго радно мјесто које одговара њеној стручној спреми, па како то радно мјесто није постојало, тужена није погрешно поступила када је у смислу члана 113. став 1. тачка 2. ЗР тужитељици отказала уговор о раду због престанка потребе за њеним радом.

Иначе, обавеза послодавца прописана одредбама чланова 124. – 126. ЗР (обавеза сачињавања Програма збрињавања вишка радника и обавеза да се отпуштеном раднику понуди запослење у случају кад послодавац намјерава да запосли нове раднике) постоји само у случају када је више од 10% од укупног броја запослених добило отказ уговора о раду. У конкретном случају је утврђено да је отказ уговора о раду добило око 15 радника, а међу њима и тужитељица, али се то није десило истовремено већ у периоду од око годину дана. Како се код тужитељице није радило о отказу због вишка запослених на одређеном радном мјесту већ због укидања радног мјеста, ирелевантно је да ли је тужена сачинила наведени Програм или није.

Организациона структура запослених се у правилу уређује Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста којим се, између осталог, прописује организација рада послодавца, број извршилаца и опис послова на појединачним радним мјестима. Међутим, послодавац нема обавезу да донесе овај акт одн. није обавезан да прије утврђивања вишка радника мијења постојећи Правилник.

Неоснована је тврдња ревиденткиње да је она испуњавала све потребне услове за обављање послова на које је била распоређена. Наиме, она је завршила Вишу школу за социјалне раднике, а услов за обављање послова на њеном радном мјесту је завршена Виша машинска школа. Приликом одлучивања о томе ком раднику ће бити уручен отказ уговора о раду, тужена се руководила и овом чињеницом, што значи да су ипак постојали критерији на основу којих је одлучено који радници ће остати на раду, а којима ће уговор о раду бити отказан одн. која радна мјеста ће бити укинута. Како је горе речено, код тужене не постоји

радно мјесто за које је предвиђена стручна спрема коју посједује тужитељица, па тужена није имала могућност да исту распореди на друге послове који одговарају њеној стручној спреми и радним способностима.

У складу са одредбом члана 126. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13, даље: ЗПП), терет доказивања одлучних чињеница у овом спору није био на туженој, већ на тужитељици. Наиме, одредба члана 115. ст. 3. ЗР, која прописује дужност послодавца да докаже постојање разлога за отказ уговора о раду, има у виду само отказ због почињене теже повреде радне обавезе. У случају отказа уговора о раду због тзв. „технолошког вишка“, на раднику лежи терет доказивања да није престала потреба за његовим радом и да је постојало радно мјесто на које се могао распоредити, а тужитељица те чињенице није доказала.

Неосновани су ревизиони приговори да другостепени суд није цијенио материјалне доказе те исказе свједока и странака одн. да ове доказе није правилно оцијенио као и да није поступио по упутама Врховног суда. Ревизионим наводима се углавном побија чињенично стање које је утврдио другостепени суд, а то није дозвољено, према изричитој одредби члана 240. став 2. ЗПП.

Из наведених разлога, а на основу члана 248. ЗПП, ревизија тужитељице је одбијена.

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправака овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић